Probleme de sinonimie morfologică în limba română

Elena DĂNILĂ

1. Sinonimia

Limba este un sistem de semne organizat pe mai multe nivele, sistem ce oferă vorbitorului structuri, posibilități și opoziții funcționale (Coșeriu 1973 : 75), din care acesta să „aleagă" ceea ce consideră necesar şi potrivit pentru a-şi exprima – la un moment dat şi într-o limbă dată – ideile. Mecanismul vorbirii presupune o corelare cu mecanismul gândirii – pentru ca un termen oarecare să se preteze la exprimarea unei ideii, sunt necesare două momente : 1) analiza termenului dat, deci un raport sintagmatic și 2) apelul la unul sau mai mulți termeni, deci un raport asociativ (Saussure 1998 : 142). În vorbire, subiectul realizează o activitate de selecție din totalitatea mijloacelor de expresie, ceea ce postulează *sinonimia.* Ch. Bally afirmă că pluralitatea mijloacelor de expresie este baza rațională a sinonimiei (Bally 1951 : 55). Însă selecția unui termen nu ține doar de un singur nivel al limbii, căci aceasta poate fi concepută ca un sistem care implică relații de interdependență între compartimentele ei. Astfel, fapte de limbă comparabile apar la nivele diferite ale limbii.

Problema *sinonimiei* ca fenomen al lexicului a fost remarcată încă din antichitate, dar în momentul de față se vorbeşte despre *sinonimie* şi la alte nivele ale limbii (la nivelul fonetic, la nivelul morfologic, la nivelul sintactic etc.).

Într-o definiție largă, *sinonimia* reprezintă transmiterea aceleiaşi informații de către două sau mai multe structuri diferite.

2. Sinonimia lexicală

În definirea *sinonimiei lexicale*, atât în lingvistica generală, cât şi în cea românească, există două direcții : una semantică şi una structurală. Definițiile de tip semantic prezintă sinonimele lexicale ca fiind două expresii (cuvinte, grupuri de cuvinte, enunțuri) cu formă diferită şi cu acelaşi sens (Ducrot/Schaeffer 1996 : 310). În lingvistica românească, aceste sinonime sunt definite ca fiind complexe sonore diferite, dar cu acelaşi înțeles (Graur, Stati, Wald 1971 : 267) sau cuvinte diferite ca formă (diferite în planul expresiei) care sunt apropiate sau identice ca sens[1]. O altă definiție de tip semantic, dar în termeni saussurieni (vezi Graur, Stati, Wald 1971 : 267) prezintă sinonimele lexicale ca semnificați diferiți care exprimă aproximativ acelaşi semnificat. După cum se observă, deşi folosesc o terminologie diferită, majoritatea lingviştilor sunt de acord cu definirea sinonimelor lexicale drept corpuri fonetice diferite care transmit aceeaşi informație.

[1] Vezi Iordan/Robu 1978 : 269; Iordan 1956 : 42; Şerban/Evseev 1978 : 188; Zugun 2000 : 230.

Philologica Jassyensia, An II, Nr. 2, 2006, p. 17-24

BDD-A780 © 2006 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:38:44 UTC)

Un alt gen de definiție este reprezentat de direcțiile de tip structural, bazate pe principiul *comutabilității*. În lingvistica generală (vezi DLSL), sinonimele sunt prezentate ca având două accepții diferite : doi termeni sunt sinonimi când au posibilitatea de a se substitui unul celuilalt într-un singur enunț izolat sau doi termeni sunt sinonimi când sunt substituibili în toate contextele. Şi în lingvistica românească, specialiştii au folosit principiul *comutabilității* în definirea sinonimelor lexicale (vezi Şerban/Evseev 1978 : 191) : sinonimele sunt atât cuvinte cu sensuri absolut identice, cât şi cuvinte cu sensuri apropiate ce permit substituirea lor în anumite contexte, fără a se pierde din vedere identitatea obiectului desemnat. În literatura de specialitate există şi definiții care îmbină cele două direcții menționate, opțiune care ni se pare cea mai convenabilă (vezi DLSL) : sinonimele sunt unități lexicale diferite cu acelaşi semnificat şi care sunt substituibile unele celorlalte.

> NOTĂ. Se impune menționarea şi a altor lingvişti care s-au ocupat de problema sinonimelor lexicale şi au propus definiții pentru acest concept: non-identitate în planul formei şi identitate relativă în planul informației semantice (Hoarță-Lăzărescu 1999 : 9); identitate de înțeles între două sau mai multe cuvinte (Stati 1972 : 165); cuvinte cu sensuri aproximativ identice (Bulgăr 1959 : 335); cuvinte sau unități frazeologice formal diferite ce denumesc aceeaşi realitate semantică (Seche 1977 : 221); sinonimele sunt cuvintele identice sau apropiate ca sens care exprimă aceeaşi noțiune într-o secțiune sincronică şi în cadrul aceluiaşi sistem, având posibilitatea de substituire în acelaşi context (Vințeler 1983 : 49).

O altă problemă legată de sinonimia lexicală – şi care apare şi la sinonimia la alte nivele ale limbii – este cea a clasificării în *sinonime absolute (perfecte)* şi *sinonime parțiale (relative)*. Cei mai mulți specialişti acceptă existența *sinonimelor absolute* cu unele restricții, apreciind că numărul lor nu este mare pentru că ele reprezintă un „lux" nepermis în limbă (vezi Iordan 1956 : 44 şi Şerban/Evseev 1978 : 191). Din punct de vedere semantic, stilistic şi expresiv, cuvintele identice sunt redundante şi, ca atare, în contradicție cu funcțiile şi economia limbii care nu le tolerează şi le diferențiază, apărând nuanțe de sens, nuanțe stilistice etc. De aceea sinonimele absolute sunt puține ca număr. Şi definirea sinonimiei absolute poate fi văzută pe două direcții : una de tip structural – sunt sinonimi termenii substituibili reciproc în toate contextele (vezi DLSL şi Stati 1972 : 165) şi alta de tip semantic – sinonimia lexicală absolută apare între termenii (sensurile) care exprimă aceeaşi realitate şi care totodată aparțin aceluiaşi plan al limbii (Seche 1977 : 221). Acest lingvist optează pentru termenul *sinonimie absolută* şi nu pentru *sinonimie perfectă* (pentru că nu este vorba de opoziția perfect/imperfect), celălalt termen ar fi *sinonimie circumstanțială* (raportul dintre termeni ce exprimă aceeaşi realitate, dar aparțin unor planuri extralingvistice diferite ale limbii). Alți lingvişti (vezi Şerban/Evseev 1978 : 192) opun *sinonimiei absolute*, *sinonimia parțială* sau *relativă* (cu deosebiri prin nuanțe semantice, prin valori stilistice, prin sfera de utilizare sau prin posibilitatea de combinare cu alte cuvinte), iar alții (vezi Bulgăr 1959 :

BDD-A780 © 2006 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:38:44 UTC)

36) propun şi o treaptă intermediară – *sinonimia aproximativă* (suprapunere a sferei semantice în cea mai mare parte)[2].

Ceea ce interesează aici este opoziţia *sinonime absolute* (identitate absolută în planul conţinutului şi substituirea în toate contextele) şi *sinonime relative* (identitate relativă în planul conţinutului), care poate fi regăsită şi la sinonimia la alte nivele ale limbii. De altfel, vorbind despre clasificarea sinonimelor lexicale, unii lingvişti ating şi problema sinonimelor morfologice, sintactice, fonetice etc.

Este interesant de menţionat şi *funcţia* (sau *funcţiile*) pe care le are sinonimia. Aşa cum arătam în introducere, sinonimia are la bază nevoia de expresivitate, justificându-şi existenţa în sistemul limbii prin polisemantism. Funcţiile sinonimelor în vorbire se referă la procesul de selecţie în urma căruia se „găseşte" cuvântul potrivit din seria sinonimică, dar şi la relaţiile dintre sinonime şi funcţiile lor când sunt folosite în acelaşi context. Sinonimele sunt elemente active în limbă, care măresc potenţialul ei expresiv, capacitatea de precizare şi exactitate a sensului (Iordan/Robu 1978 : 271).

3. De la sinonimia lexicală la sinonimia la alte nivele ale limbii

Există fapte de limbă comparabile la diversele nivele ale limbii; elemente sau mijloace specifice unui compartiment sunt folosite şi în altul, pentru că domeniile lexicologiei, morfologiei şi sintaxei nu pot fi diferenţiate net unele de altele. Interpenetraţia morfologiei, sintaxei şi lexicologiei se explică prin natura, în fond identică, a tuturor faptelor de sincronie; între ele nu poate exista nici o limită trasată dinainte (Saussure 1998 : 139).

Dacă despre sinonimia lexicală se vorbeşte încă din antichitate, nu acelaşi lucru se poate spune şi despre utilizarea acestui termen în gramatică (morfologie şi sintaxă), fonetică şi stilistică. În gramaticile mai vechi există *conceptul* de sinonimie, dar nu se foloseşte *termenul*, se cunoaşte, se vorbeşte despre sinonimie, dar fără a fi numită ca atare. În gramaticile mai noi, termenul a început să fie utilizat. Este adevărat că sensul său etimologic (gr. *σύν* „cu acelaşi", *ωνομα* „nume") nu se potriveşte faptelor de limbă numite ca atare în morfologie, sintaxă etc., dar este cel mai apropiat. La fiecare nivel, sinonimia înseamnă altceva, preluând de la sinonimia lexicală numai *conceptul, ideea generală* („aceeaşi, acelaşi" – de exemplu, „aceeaşi informaţie gramaticală de tip categorial" la sinonimia morfologică) aplicată, adaptată la nivelul respectiv.

Pornind de la definiţia *sinonimiei lexicale* – sunt sinonime lexicale două corpuri fonetice diferite care transmit aceeaşi informaţie semantică şi sunt mai mult sau mai puţin substituibile în context – putem generaliza şi stabili o definiţie şi pentru *sinonimia fonetică* (sunt *sinonime fonetice* două foneme care apar în acelaşi cuvânt, cu aceeaşi funcţie), *sinonimia morfologică* (sunt *sinonime morfologice* două structuri morfologice ce transmit aceeaşi informaţie gramaticală de tip categorial) şi pentru *sinonimia sintactică* (sunt *sinonime sintactice* două structuri sintactice care transmit aceeaşi informaţie sintactică), urmând să detaliem în studiul nostru problema *sinonimiei morfologice*.

[2] Pentru alte aspecte legate de clasificarea sinonimelor lexicale, vezi Hoarţă–Lăzărescu 1999 : 18, unde se vorbeşte de pseudo-sinonime lexicale, necomutabile în context, având dependenţă contextuală : „apă *adâncă*", „sentiment *adânc*". Vezi şi Vinţeler 1983 : 17; Zugun 2000 : 232.

BDD-A780 © 2006 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:38:44 UTC)

4. Sinonimia morfologică

Problema acestui tip de sinonimie apare în studii de specialitate relativ recente şi puține ca număr. Primul lingvist care s-a ocupat în mod explicit de problema sinonimelor gramaticale (morfologice şi sintactice) este B. Lafaye care, în studiul *Traité des synonymes gramaticaux*, Paris, 1841, distinge *sinonimele propriu-zise* (cele cu radical deosebit, de tipul *abandonner – délaisser*) de *sinonimele gramaticale*, pe care le defineşte ca având acelaşi etimon şi ale căror diferențe depind de anumite împrejurări gramaticale (de exemplu, substantivele sinonime diferă prin număr *ruine – ruines*; prin articol *ouvrage d'esprit – ouvrage de l'esprit*; verbele, prin diateze *attaquer – s'attaquer* etc.) (Poalelungi 1960 : 341).

În lingvistica românească, studiile despre *sinonimele morfologice*, în mod explicit, apar abia în secolul al XX-lea, pentru că, după cum am arătat deja, deşi conceptul de *sinonimie* exista în gramatică, nu se folosea termenul. În anul 1960, Gh. Poalelungi publică un studiu intitulat *Sinonimia gramaticală*, în care încearcă să fixeze obiectul acestui tip de sinonimie, indicii gramaticali necesari sinonimiei, dând următoarea definiție: *sinonime gramaticale* trebuie considerate construcțiile care prezintă un deplin paralelism gramatical şi care se deosebesc numai prin acele elemente care reprezintă înțelesul gramatical dat (Poalelungi 1960 : 346). Lingvistul mai precizează că *sinonimia gramaticală* se bazează pe existența unor înțelesuri gramaticale comune şi că are ca principiu de bază comutabilitatea (Poalelungi 1960 : 349)[3].

Sorin Stati propune o altă definiție – de această dată, se specifică, a *sinonimiei morfologice* – identitate lexicală asociată anumitor opoziții suprimate ale conținutului gramatical (de exemplu, opoziții de mod, forme flexionare opuse atât prin înlănțuirea formelor, cât şi prin anumite morfeme gramaticale : *poate veni – poate să vină*) (Stati 1966 : 133).

Un alt studiu în care se prezintă pe larg şi problema *sinonimiei morfologice* este cel al Luminiței Hoarță–Lăzărescu, în care se definesc sinonimele morfologice ca fiind cuvinte cu organizare morfematică diferită sau mijloace formale diferite prin care se transmite aceeaşi informație gramaticală de tip categorial (Hoarță-Lăzărescu 2000 : 21). Autoarea identifică, ca şi la *sinonimia lexicală*, două grade de sinonime morfologice, în funcție de identitatea sau non-identitatea informației semantice a elementelor ce intră în relație sinonimică de tip morfologic :

– *sinonime morfologice de gradul I*, caracterizate prin organizare morfematică diferită şi prin identitate atât la nivelul informației de tip gramatical, categorial, cât şi al informației semantice (I-am dat cartea *lui Ion*/I-am dat cartea *băiatului*);

– *sinonime morfologice de gradul al II-lea*, caracterizate prin organizare morfematică diferită, prin identitate la nivelul informației gramaticale categoriale şi prin lipsa identității semantice (de exemplu, genitivul neprepozițional din „Paginile *cărții* erau îngălbenite", cu genitivul prepozițional din „Copiii stau *în jurul mesei*").

Sinonimia morfologică, identificată cu sinonimia categoriilor părților de vorbire şi denumită *sinonimie gramaticală* (opusă sinonimiei sintactice) apare şi la Vințeler 1983 : 17, dar fără alte precizări, în cadrul tipurilor de sinonime.

[3] De asemenea, specialistul prezintă şi alți termeni substituibili celui de *sinonimie gramaticală* : *echivalență*, *paralelism*, *identitate, substituire*, *corespondență* etc. (Poalelungi 1960 : 341).

BDD-A780 © 2006 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:38:44 UTC)

Sinonimele morfologice, numite şi *alomorfe*, sunt menţionate şi la Zugun 2000 : 231, tot în cadrul clasificării sinonimelor, fără alte precizări.

După cum se poate observa, numărul studiilor care au ca obiect *sinonimia morfologică* este foarte redus. Specialiştii (vezi Poalelungi 1960 şi Hoarţă-Lăzărescu 2000) optează pentru menţinerea informaţiei gramaticale comune (după modelul sinonimiei lexicale) şi consideră *comutabilitatea* – principiu de bază. Diferenţierile care se impun în critica definiţiilor vizează identificarea elementului care ţine de planul expresiei. Astfel, Gh. Poalelungi vorbeşte de *construcţii* ce se deosebesc prin modul de reprezentare al informaţiei gramaticale categoriale, neprecizând dacă aceste construcţii au legătură cu o unitate lexicală comună. Sorin Stati vorbeşte tocmai despre o *identitate lexicală* în planul expresiei asociată unor opoziţii suprimate ale conţinutului gramatical. Luminiţa Hoarţă-Lăzărescu face o distincţie clară în acest sens, stabilind două grade de sinonimie morfologică pe baza identităţii sau a nonidentităţii şi din punct de vedere semantic. Definiţia lui Gh. Poalelungi introduce ca element de noutate sintagma *paralelism gramatical*, pe care o explică prin existenţa valorilor multiple ale instrumentelor gramaticale. Sorin Stati vorbeşte de *opoziţii suprimate* ale conţinutului gramatical (aceeaşi informaţie gramaticală transmisă prin două mărci iniţial diferite).

După părerea noastră, în discutarea *sinonimiei morfologice* trebuie pornit de la definiţia morfologiei ca secţiune a gramaticii care studiază flexiunea cuvintelor, iar flexiunea presupune menţinerea aceleiaşi informaţii semantice (prin radical) şi modificarea informaţiei gramaticale prin flectiv (Dimitriu 1999 : 28; Iordan/Robu 1978 : 348) (informaţia gramaticală fiind reprezentată de categoriile gramaticale). În lucrarea de faţă optăm pentru o definiţie a *sinonimiei morfologice* care presupune două sau mai multe structuri morfologice diferite ce transmit aceeaşi informaţie gramaticală (şi anume aceeaşi categorie gramaticală) şi care trebuie să respecte principiul comutabilităţii, cu precizarea că există cazuri în care se poate vorbi şi de aceeaşi informaţie semantică, pe lângă aceeaşi informaţie categorială. În această ultimă situaţie, acelaşi radical poate fi însoţit de mai multe flective care transmit aceeaşi informaţie categorială (de exemplu, *voi* pleca/pleca-*voi*/*o să* plec/*am să* plec).

Faptul că, în caz de *sinonimie morfologică*, transmiterea aceluiaşi conţinut gramatical se poate face prin flective diferite (pentru exprimarea unei singure categorii gramaticale pot apărea mai multe mărci) duce la identificarea situaţiei de *redundanţă*, opusă *sincretismului* care înseamnă că o singură marcă poate trimite la mai multe categorii gramaticale.

Considerăm că ar trebui precizat şi un posibil motiv al apariţiei fenomenului sinonimic, aşa cum l-a explicat Al. Graur : variante lingvistice noi apar din întâmplare, fără să aducă nuanţe noi de sens, prin simplul joc al influenţelor reciproce între diversele compartimente ale limbii; se creează astfel, pentru una şi aceeaşi categorie gramaticală, două forme (Graur 1960 : 141). În timp, una din cele două forme dispare sau capătă o nuanţă semantică nouă.

Categoriile gramaticale constituie expresia lingvistică a unor categorii logice, adică a unor raporturi stabilite de mintea omului între noţiuni (care corespund în realitate raporturilor dintre entităţi şi caracteristicile lor). Ele au o formă categorială (marca categoriei – uneori, o singură marcă poate indica, de exemplu, toate categoriile gramaticale ale numelui : gen, număr şi caz) şi un conţinut categorial (raportul stabilit de mintea omului între noţiuni) (Dimitriu 1999 : 12). Cei mai mulţi lingvişti români

BDD-A780 © 2006 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:38:44 UTC)

recunosc opt categorii gramaticale (gen, număr, caz, persoană, comparație, diateză şi timp), există, însă, şi specialişti care mai admit şi alte categorii gramaticale[4].

4. Categoria gramaticală a comparației

Numită uneori şi categoria gramaticală *a intensității* (vezi Iordan/Robu 1978 : 34, Irimia 1997 : 89 şi GALR I : 154), această categorie are drept conținut intensitatea sau măsura în care se află fie o caracteristică la o singură entitate sau acțiune, în circumstanțe diferite sau la entități ori acțiuni diferite, indiferent de circumstanțe (vezi Dimitriu 1999 : 20), reprezentând particularitatea specifică a adjectivului față de substantiv şi pronume, privind semantic adjectivul, iar în grupul verbal, adverbul (GALR I : 154). Majoritatea gramaticilor menționează trei grade de intensitate/de comparație : *gradul pozitiv (*om *bun*), *gradul comparativ* cu cele trei valori (comparativ de superioritate, de egalitate şi de inferioritate, exprimând intensitatea mai mare, egală sau mai mică : el învață *mai bine* ca ieri – el învață *la fel de bine* ca ieri – el învață *mai puțin bine* ca ieri) şi *gradul superlativ* – caracteristica apare la o intensitate superioară, prin comparare cu alte entități/acțiuni (el învață *cel mai bine* dintre toți) sau fără comparare evidentă, fără raportare la alte repere (el este *foarte bun*). Marca acestor grade este *zero* la pozitiv şi *concretă* la comparativ şi superlativ, reprezentată prin *cuvinte-flectiv* (*mai, foarte, extraordinar de* etc.).

Sinonimia morfologică la această categorie gramaticală este evidentă în exprimarea *superlativului absolut*, care cunoaşte o multitudine de realizări pentru transmiterea aceleiaşi informații gramaticale categoriale. Astfel, sunt sinonime morfologice *adverbele-flectiv*, sintetice şi analitice de tipul : *foarte* (fata este *foarte* frumoasă), *tare* (fata este *tare* frumoasă)*, prea* (fata este *prea* frumoasă), *grozav de/extraordinar de/teribil de/atât de/aşa de* etc. (fata este *grozav de/extraordinar de/aşa de* frumoasă).

Sunt sinonime morfologice şi două structuri de tipul : un caz *foarte rar* (cu superlativul absolut marcat prin adverb-flectiv sintetic) şi un caz *rarisim* (cu superlativul absolut marcat prin sufixul gramatical *-isim : rarisim* < lat. *rarissimus*, fr. *rarissime*, it. *rarissimo*).

Sinonimia morfologică se poate observa şi la marcarea superlativului absolut în limbajul oamenilor culți, prin prefixoide ca *arhi-, extra-, hiper-, super-, supra-, ultra-,* preluate mai ales din sau create după franceză sau din alte limbi neolatine, cu ajutorul cărora iau naştere formații româneşti ca *arhi*cunoscut (sinonim, de exemplu, cu *foarte* cunoscut), *extra*dur*, hiper*emotiv etc. (vezi Dimitriu 1999 : 205).

Sunt sinonime morfologice structuri cu mărci nespecifice ca : lungirea şi repetarea vocalelor (B*uuu*nă treabă!) sau geminarea consoanelor (S-a făcut ga*lll*ben la față!) (GA : 32, GALR II : 164), utilizarea unor cuvinte – mai ales adverbe – ce exprimă un grad superior al intensității, în context (frumoasă *foc*), repetarea adjectivului (o minciună *mare-mare*) sau a unor substantive ce indică, din punct de vedere semantic, anumite caracteristici (*voinicul voinicilor*), construcții exclamative (*Ce frumoasă e!*), determinarea adjectivelor prin anumite structuri analitice care să exprime o măsură

[4] Se mai admit şi *categoria determinării*, categoria *aspectului*.

BDD-A780 © 2006 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:38:44 UTC)

superioară a intensității caracteristicii (amărât *la culme*, frumos *de mama focului,* harnică *nevoie mare*).

> „Aiax devenise *cel mai prima urmăritor* al cerbilor şi țapilor răniți".
> (Sadoveanu 1999 : 141)
> „În trapul calului, vine fără grijă cu ochii pe sus, pe deasupra tarlalelor, în albastrul zilei acesteia, *dumnezeiesc de frumoasă*".
> (Petrescu 1980 : 224)

Formele de *superlativ absolut* în absența mărcilor specializate – deja menționate – ale acestui grad de comparație, caracterizează vorbirea populară şi familiară, de aici fiind preluate şi de stilul beletristic, unde se realizează prin mijloace diferite. Aceste forme sunt sinonime morfologice cu formele superlativului absolut marcat cu mărci specializate, dar fără a fi egale din punct de vedere stilistic (Hoarță-Lăzărescu 1999 : 30).

Un caz aparte îl constituie structurile de tipul bolnav *de moarte,* a mâncat *de speriat*, cărora unii specialişti le atribuie o semnificație consecutivă (vezi GA II: 286 – a mâncat *de speriat*, unde *de speriat* este analizat drept complement circumstanțial consecutiv). Este vorba de fapt de un caz de sinonimie morfologică : structuri diferite (a mâncat *de speriat*/a mâncat *foarte mult*) transmit aceeaşi informație gramaticală – ideea de *superlativ absolut*[5]. Aceste structuri sunt sinonime numai cu superlativul absolut, cu „negarea" celui relativ.

*
* *

Deşi nu este un termen propriu morfologiei, considerăm că conceptul de *sinonimie morfologică* reprezintă o realitate lingvistică probată prin numeroase exemple care demonstrează că două sau mai multe structuri diferite morfematice, care să fie totuşi legate prin informația semantică, pot transmite aceeaşi informație morfologică (categorială), ținând cont de principiul comutabilității în context.

Bibliografie

Bally, Charles, *Traité de stylistique française*, vol. 1, Paris, Libraire Georg-Libraire Cklincksiek, 1951.

Bulgăr, Gh., *Sinonimele în viitorul dicționar general al limbii române* în LR, anul VIII, 1959, nr. 2, p. 335.

Coşeriu, Eugenio, *Teoría del lenguage y linguistica general*, Biblioteca Romanica Hispanica, Madrid, Editorial Gredos, 1973.

Dimitriu, Corneliu, *Tratat de gramatică a Limbii Române. I. Morfologia,* Iaşi, Institutul European, 1999.

Dimitriu, Corneliu, *Tratat de gramatică a Limbii Române. II. Sintaxa,* Iaşi, Institutul European, 2002.

DLSL = Dubois, Jean, Giacomo, Mathée, Guespa, Louis, Marcellesi, Christiane, Marcellesi, Jean Baptiste, Mével, Jean Pierre, *Dictionnaire de linguistique et des sciences du langage*, Paris, Larousse, 1994.

Ducrot, Oswald, Schaeffer, Jean Marie, *Noul dicționar enciclopedic al ştiințelor limbajului*, Bucureşti, Editura Babel, 1996.

[5] În cazul de față, această perifrază adverbială cu sens superlativ are funcția sintactică de circumstanțial de mod (vezi Dimitriu 2002 : 1419).

BDD-A780 © 2006 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:38:44 UTC)

GA = *Gramatica limbii române*, vol. I-II, Bucureşti, Editura Academiei, 1966.
GALR = *Gramatica limbii române*, *I. Cuvîntul, II. Enunţul*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2006.
Graur, Al., *Studii de lingvistică generală*, Bucureşti, Editura Academiei, 1960.
Graur, Al., Sorin Stati, Lucia Wald, *Tratat de lingvistică generală*, Bucureşti, Editura Academiei, 1971.
Hoarţă-Lăzărescu, Luminiţa, *Sinonimia şi omonimia gramaticală în limba română*, Iaşi, Editura Cermi, 1999.
Iordan, I., *Limba română contemporană,* Bucureşti, 1956.
Iordan, I., Vladimir Robu, *Limba română contemporană*, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică, 1978.
Irimia, Dumitru, *Gramatica limbii române*, Iaşi, Editura Polirom, 1997.
Lafaye, B., *Traité des synonymes gramaticaux*, Paris, 1841.
Poalelungi, Gh., *Sinonimia gramaticală*, în „Studii şi cercetări lingvistice", an XI, 1960, nr. 3, p. 346.
Radu, Mircea, *Observaţii în legătură cu sinonimia, sistemul vocabularului şi raportul limbii cu gândirea*, extras din „Limbă şi literatură", vol. III, 1967, p. 121.
Saussure, Ferdinand de, *Cours de linguistique générale*, édition critique préparée par Tullio de Mauro, Paris, Payot, 1976; în traducere românească, *Curs de lingvistică generală*, Iaşi, Editura Polirom, 1998.
Seche, Mircea, *Note despre sinonimie*, în CL, XXII, nr. 2, 1977, p. 221.
Stati, Sorin, *Elemente de analiză sintactică*, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică, 1972.
Stati, Sorin, *Homonymie, synonimie et equivalence en syntaxe*, în „Revue romaine de linguistique", tome XI, 1966, nr. 2, p. 133.
Şerban, Vasile, Ivan Evseev, *Vocabularul românesc contemporan*, Timişoara, Editura Facla, 1978.
Vinţeler, Onufrie, *Probleme de sinonimie*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1983.
Zugun, Petru, *Lexicologia limbii române. Prelegeri*, Iaşi, Tehnopress, 2000.

Izvoare

Petrescu, Camil, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, Bucureşti, Editura Eminescu, 1980.
Sadoveanu, Mihail, *Istorisiri de dragoste*, Iaşi, Editura Junimea, 1999.

Problèmes de synonymie morphologique en roumain

Dans cet article on se propose d'analyser le problème de la synonymie morphologique en roumain, en partant de la définition de la synonymie en général, de la synonymie lexicale, en soulignant leurs rapports avec la synonymie au niveau de la morphologie. Même si n'est pas un terme propre à la morphologie, on considère que le concept de synonymie morphologique représente une réalité linguistique prouvée par nombreuse exemple qui montrent que deux ou plusieurs structures différentes de point de vue morphématique, qui soient quand même liées par l'information sémantique, peuvent transmettre la même information morphologique (catégoriale), en tenant compte du principe de la mutabilité dans le contexte.

Institutul de Filologie Română „A. Philippide", Iaşi
România

BDD-A780 © 2006 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:38:44 UTC)